

TIKKURILAN OSAAMISKAMPUS: TEORIA MUUTOKSESTA

Osaamiskampuksen visio on syntynyt konkreettisista osaamisen ja innovaatiotoiminnan kehittämisen tarpeista sekä vakavista paikallisen työvoiman kohtaannon ongelmista

Digitalisaation, ilmastonmuutoksen ja muiden megatrendien aiheuttaman laajan työn murroksen myötä ammatteja häviää ja uusia syntyy. Arvioiden mukaan kolmasosa suomalaisista ammasteista katoaa tulevaisuudessa. Miljoonaa suomalaista koskee uudelleen koulutustarve seuraavien 10 vuoden aikana. Osaajapula on yritysten kasvun suuri este: yrityksillä on entistä suurempia vaikeuksia löytää tarpeitaan vastaavaa osaamista ja työvoimaa. Yritysten työvoiman osaamis- ja koulutustarpeet monipuolistuvat, muuttuvat nopeasti ja ovat jatkuvia.

Vantaa on vahvasti kasvava kaupunki, jonka kasvu on perustunut viime vuosina erityisesti vieraskielisen väestön kasvuun. Vuoden 2030 loppuun mennessä vieraskielisen väestön osuuden arvioidaan nousevan 24 prosentista 32 prosenttiin. Vantaa kärsii osaamistason vajeesta. Korkeakoulutettujen osuus väestöstä on muualla pääkaupunkiseudulla merkittävästi Vantaata korkeampaa. Ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa tai ilman tunnistettua tutkintoa olevien suhteellinen osuus työttömistä on suurempaa Vantaalla kuin muissa pääkaupunkiseudun kunnissa. Vantaan työttömyys kääntyi nopeaan kasvuun koronakriisin aikana, eikä ole helpottunut samassa tahdissa kuin vertailukaupungeissa. Vantaan työttömyyslukuissa korostuvat suuri vieraskielisten määrä, nuoret sekä pitkittyvät työttömyysjaksot. Henkilöasiakkaat arvioivat työllisyydenhoidon ja kotoutumisen palveluiden edistäneen työllistymistä kaiken kaikkiaan enintään kohtalaisesti.

Koulutusorganisaatioilla on haasteita vastata nopeasti monipuolistuviin ja muuttuviin tarpeisiin, jotka haastavat perinteiset koulutuskokonaisuudet ja -sisällöt. Opetussisältöihin tarvitaan enemmän räätälöintiä ja tulevaisuuden oppimisalustat on rakennettava vastaamaan jatkuvan muutoksen työelämätarpeisiin. Kaupunki kumppaneineen tarjoaa merkittävän määrän yrityskehittämisen palveluita, mutta kokonaisuus on ollut pirstaleinen sekä palvelut ja tukimuodot paikoin huonosti tunnettuja ja alihyödynnettyjä.

Paikalliseksi kasvumoottoriksi kaivataan innovaatiotoimintaa piristämään elinkeinoelämää ja houkuttelemaan yrityksiä Vantaalle.

Vantaan elinvoima kasvaa ja vantaalaisten osaamistaso nousee

Tikkurilan osaamiskampuksesta muodostuu tunnettu innovaatioalusta ja Vantaasta kehittyi yritysten sijoittumisen kärkikohde ja jatkuvan oppimisen kehittämisen ennakkoluuloton edelläkävijä. Osaamiskampus piristää asiakasvirroillaan paikallistaloutta, luo uusia työpaikkoja, tuo Vantaalle lisää korkeamman osaamisen työpaikkoja ja siellä koulutetaan osaajia tulevaisuuden työelämän tarpeisiin. Pitkällä aikavälillä vaikutukset laajenevat: vantaalaisten osaamistaso nousee, yritykset työllistävät enemmän, alueen arvostuksen nousu heijastuu Vantaan kaupungin imagon ja brändin arvostukseen ja kaupungin tulopohja vahvistuu. Tämä tekee Vantaasta elinvoimaisen, osaavan ja hyvinvointia rakentavan. Yhden maailman mielenkiintoisimpia kaupunkeja, vetovoimaisen sekä yrityksille että ihmisille.

Tikkurilan osaamiskampuksesta syntyy osaamisen, yhteistyön ja innovaatioiden ydin Vantaalle

Tikkurilan osaamiskampuksella jatkuvaa ja elinikäistä oppimista ja työvoiman kohtaantoa kehitetään laajan yhteistyöverkoston kautta. Osaamiskampushankkeen tavoitteena on monipuolinen jatkuvan oppimisen sekä yritys- ja innovaatiotoiminnan keskittymä, joka valmistuessaan palvelee niin opiskelijoita ja työnhakijoita kuin työnantajia, yrityksiä ja oppilaitoksiakin. Yhtä aikaa rakennetaan

paitsi fyysistä ympäristöä, myös digitaalisia sekä uudenlaisia verkostomaiseen toimintamalliin perustuvia ja ketterämpiä toimintatapoja. Osaamiskampus on merkittävä investointi Vantaan ja pääkaupunkiseudun elinvoimaan, yritysten toimintaympäristön vahvistamiseen ja ihmisten hyvinvointiin.

Hankkeella on kolme keskeistä tulostavoitetta:

1. Laaja joukko koulutuksenjärjestäjiä tuottaa yhdessä uudenlaisia jatkuvan ja elinikäisen oppimisen palveluita
2. Kaupunki kumppaneineen kehittää vaikuttavampia kohtaannon ratkaisuja
3. Kampus on vetovoimainen yritysten sijoittumisen kärkikohde ja elävä osa kaupunkia

Koko osaamiskampuksen kehittämisessä tärkeitä läpileikkaavia periaatteita ovat osallisuus, yhteistyö ja kestävyys. Periaatteita noudatetaan sekä rakennetun ympäristön suunnittelussa ja rakentamisessa että palveluiden ja toimintamallien kehittämisessä.

Laaja joukko koulutuksen tarjoajia yhdessä kampuksen ekosysteemin kanssa kykenee uudistamaan jatkuvan oppimisen palveluita ja tuottamaan perinteisen koulutustarjonnan ohelle ketterästi ja täsmällisesti tarvelähtöisiä, tarvittaessa koulutusasteet ylittäviä osaamisen kehittämisen ja elinikäisen oppimisen kokonaisuuksia. Kehitämme kampuksella kansallisella tasolla uudenlaisen palvelu- ja koulutuskokonaisuuksien mallin, jonka puitteissa kehitetään ja kokeillaan tulevaisuuden oppimiseen ja työelämätaitoihin liittyviä tuotteita ja palveluita. Vantaan alueellinen osaamisen ennakoitumalli integroidaan vahvasti osaksi kampuksen jatkuvan oppimisen palveluprosesseja. Ennakointitiedon avulla palvelut vastaavat entistä paremmin muuttuvan työelämän ja kuntalaisten muodostamien moninaisten kohderyhmien tarpeisiin. Osaamiskampusta rakennetaan paikallisille vahuuksille ja yhdessä laajan ja monipuolisen sidosryhmäverkoston kanssa.

Tiivis yhteistyö palveluiden ja toimintatapojen muotoilussa, kokeileva kehittämistyö ja vuorovaikutus kumppaniverkoston kesken kampukselle rakentuessa yhteistoimintaympäristöissä mahdollistavat dynaamisen innovaatioympäristön kehittämisen tulevaisuuden oppimisen ja työmarkkinoiden tueksi. Yhteiskehitämme ja pilotoimme kampukselle TKI-yhteistyön toimintamallin koulutustoimijoiden ja yritysverkoston kanssa, neuvottelemme erilaisten valmiiden TKI-konseptien sijoittumisesta kampukselle ja identifioimme mahdollisuuksia liiketoiminnan ja rakentamisen innovatiivisten ratkaisujen soveltamiseen. Avaamme kampusalueen TKI-toiminnan testiympäristöksi jo sen rakennusvaiheessa.

Osaamiskampus tuo paikallisille oppilaitoksille uusia aloituspaikkoja ja kaivattuja lisätiloja. Kampukselle sijoittuvat Vantaan ammattiopisto Varia, Tikkurilan lukio, Vantaan aikuisopisto sekä mahdollisesti musiikkiopisto ja kuvataidekoulu. Kampusalueelle rakentuu lisäksi tiloja, jotka tarjoavat yhteistyöalustan ja tilaratkaisuja laajemmalle oppilaitosyhteistyön verkostolle koulutuksen tarjontaan, kehitykseen ja osaamisen kasvattamiseen sekä TKI-toiminnalle. Osaamiskampus liittyy ja täydentää jo olemassa olevaan pääkaupunkiseudun kampusten verkostoa. Kampukselle ensimmäisenä rakentuvien kortteleiden tilaratkaisut suunnitellaan muuntojoustavuuden ja yhteiskäyttöisyyden tavoitteiden mukaisesti. Kehitämme myös koko kampusaluetta koskevan tilojen käytön konseptia tukemaan yhteistoimintaa sekä yhteiskäyttöisten ja muuntojoustavien tilankäytön suunnittelua.

Vaikuttavien kohtaannon ratkaisujen kehittämistä tukemaan rakennamme kampukselle sijoittuvan uuden Elinvoimatori-palvelukokonaisuuden, joka yhdistää kaupungin ja sen kumppanien tuottamat elinvoiman ja oppimisen edistämiseen, työllistymiseen, kotoutumiseen ja kuntalaispalveluihin liittyvät palvelut. Edistämme Vantaan kaupungin visiota työperäisen maahanmuuton ja siihen

liittyvien palveluprosessien pilottikaupunkina ja selvittämme erilaisten maahanmuuttajien ja vieraskielisten työllistymiseen tähtävien palveluiden sijoittumista kampukselle. Palvelut keskitetään ”yhdelle luukulle” ja ne nivoutuvat tiiviisti yhteen kampuksen koulutusyhteistyön kanssa. Hyödynnämme kehitystyössä osaamisen ennakoinnin mallia. Monialaisen yhteistyön tiivistymisen kautta kaupungilla kumppaneineen on mahdollisuus järkevöittää toimintatapojaan, luoda organisaatorajat ylittäviä palveluprosesseja sekä helpottaa asiakasohjausta.

Kehitämme kampukselle aktiivisen ja monialaisen julkisista, yksityisistä ja 3. sektorin toimijoista koostuvan kumppani- ja yhteistyöverkoston. Kohtaamiset kampuksen ekosysteemitomijoiden kesken tukevat innovointia ja palveluiden kehittämistä entistä asiakaslähtoisemmiksi, kokonaisvaltaisemmiksi sekä kuntalaisten moninaiset tarpeet paremmin huomioiviksi. Vastaavan tyyppistä koulutuksenjärjestäjien, yritysten ja kaupungin palveluiden, opiskelijoiden ja työnhakijoiden yhteistyömallia ei löydy muualta Suomesta. Sen toimintaa tukemaan rakennamme kampukselle yhteisöllisyyteen ja osallisuuteen perustuvan yhteisömanagerointimallin, vakiinnutamme yritysten HR:n ja koulutuksenjärjestäjien yhteistyön toimintamallin ja kehitämme yhdessä kampuustoimijoiden kanssa Vantaalle yritys yhteistyömallia.

Fyysisen palvelukokonaisuuden ohella kehitämme myös digitaalista asioinnin ja yhteistoiminnan alustaa ja innovaatioympäristöä kampuksen toimijoille. Digitaalisia alustoja ja tekoälyä hyödyntämällä voimme muun muassa lisätä työn tuottavuutta, kehittää, sujuvoittaa ja nopeuttaa palveluprosessia ja asiakkaiden palvelukokemusta sekä tutkia uudenlaisten yksilöllisempien koulutuspolkujen toteuttamisen mahdollisuuksia. Kampusen palvelut suunnitellaan toteutettaviksi monikanavaisesti. Selvittämme yhteisten digitaalisten palvelualustojen tarvetta, toteutusvaihtoehtoja sekä tekoälyn hyödyntämismahdollisuuksia. Rakennamme kohtaannon palveluille tarvelähtöistä asiakasohjausta ja yhteisöoperointimallin tukemaan digitaalisia alustoja.

Yritysten sijoittumista ja kampusalueen elävyyttä edistetään monin tavoin. Kampus suunnitellaan alusta alkaen yhteiskäyttöiseksi paitsi toiminnan myös tilojen osalta. Tilat suunnitellaan toiminnallisuuden ehdoilla, jotta kampusympäristö tekee tilaa muiden tavoitteiden onnistumiselle. Kaikissa alueen kohteissa painotetaan tilaratkaisuissa muuntojoustavuutta, tila palveluna -mallia ja yhteiskäyttömahdollisuuksia, joilla tavoitellaan mahdollisimman korkeaa käyttö- ja täyttöastetta sekä oppimisen, työelämän ja yritysten kohtaamisia kampuksella – toimijoiden törmäyttämistä. Muuntojoustavuus ja yhteiskäyttöisyys mahdollistavat vahvemman yhteistyöverkoston syntyminen yksityisten ja julkisten toimijoiden välille, vastaavat etä- ja hybridityön ja opiskelun synnyttämään työkultuurin murroksen tehden omien tilojen ja työn suunnittelusta ja käytöstä tehokkaampaa, tarjoavat käyttäjille tavallista monipuolisemmat tilat ja taloudellisia hyötyjä. Tätä tukemaan luodaan hallintamalli, jolla varmistetaan, että tilojen varaaminen ja käyttö on helppoa kaikille kampusverkoston toimijoille. Viestimme ja markkinoimme aktiivisesti, jotta Tikkurilan osaamiskampuksesta tulee kansallisesti tunnettu jatkuvan oppimisen ja osaamisen kehittämisen sekä yhteistoiminnan brändi.

Rakennamme kampukselta resurssiviisaan kehittämällä uudenlaista alueellista energiakonseptia ja asettamalla rakennushankkeille mm. Vantaan resurssiviisauden tiekartan mukaiset hiilijalanjälki- ja energialuokkatavoitteet sekä pilotoimalla alueella uusia resurssiviisauteen liittyviä innovaatioita.

Yhteensä kahdeksan korttelin ja yli 100 000 k-m² kampuskokonaisuus on iso kehitysaskel Vantaan kaupungille sekä Tikkurilan alueen kehitykselle. Kampusalueen sijainti asemansseudulla on poikkeuksellisen kiinnostava ja vetovoimainen logistisesti sekä elinkeinokehittämisen näkökulmasta. Kampusen kaupunkirakenteesta suunnitellaan sekoittunutta: Oppilaitosten ja kaupungin tilojen ja palveluiden ohella kampusalueella yhdistyvät tulevaisuudessa erilaiset vapaa-ajan palvelut,

päivittäistavarakauppojen ja palveluiden kokonaisuus, asuminen, viihtyisä urbaani ympäristö sekä sujuva liikkuminen. Kohtaannon ja koulutuspalveluiden ohella alueelle kaavailtu TKI-toiminta, erilaiset testbed-toiminnot eli uusien palveluiden tai tuotteiden testiympäristöt sekä mahdolliset tilat start upeille tarjoavat kiinnostavia mahdollisuuksia yrityksille. Varmistamme, että alueen rakentaminen – niin kaupungin omat kuin investorivetoiset rakennushankkeetkin - käynnistyy aikataulussa ja osaamiskampuksen visiota pitkällä aikavälillä noudattaen. Teemme lisäksi ennakkotunnusteluja kaupallisten palveluidentarjoajien kanssa kampukselle sijoittumisesta.

Tikkurilan osaamiskampusta kehitetään yhteistyössä

Kohtaanto-ongelman kaltaista kompleksista yhteiskunnallista haastetta ratkoo tätä hanketta laajempi, samansuuntaiset tavoitteet jakava joukko toimijoita. Vaikka esittämämme ratkaisut perustuvat tutkittuun tietoon ja testatuille malleille, nojaamme muutosteoriassamme myös jossain määrin oletamiin. Uskomme, että paikallinen innovaatioympäristö syntyy tuomalla toimijat yhteen, kehittämällä toimintatapoja yhdessä ja keskittämällä toimintaa samalle alueelle. Sijoittuminen samalle, vahvasti osaamisen kehittämiseen profiloituneelle alueelle ja yhteiskäyttöisten tilojen jakaminen tuottavat merkittäviä organisaatioiden rajat ylittäviä kohtaamisia, jotka voivat syventyä tiiviiksi yhteistyöksi ja uusiksi innovaatioiksi.

Kaupungin koordinoiva rooli on keskeinen verkottuneen innovaatiotoimijoiden yhteisön syntyä vauhdittava tekijä. Uskomme, että palveluiden keskittäminen auttaa purkamaan siloja paitsi kaupungin sisällä ja myös eri palveluntuottajien välillä. Oletamme, että kaupungin eri toimialat ylittävää yhteistyötä ei synny riittävässä määrin olemassa olevin resurssein ja rakentein vaan riskinä on kohtaannon ratkaisujen kehittäminen siloissa. Hankkeen rooli koollekutsujana, koordinaattorina ja yhteistyön fasilitoijana on merkittävä uudenlaisen, verkostojohtamiseen perustuvan ja vaikuttavan toimintamallin syntymiselle. Verkostoissa tapahtuvan yhteiskehittämisen voi olettaa tuovan kehitystyöhön uusia näkökulmia ja ideoita, mutta myös tiettyä ennakoimattomuutta: keinovalikoima ja lopulliset ratkaisut, joilla tavoitteisiin päästään, täsmentyvät osin vasta toteutusvaiheen aikana yhteisissä muotoilu- ja oppimisprosesseissa. Oletamme, että yksityisistä rakennushankkeista vastaavat tahot jakavat toiminnallisen ja tilallisen visiomme sekä alueen kehittämistä koskevat läpileikkaavat tavoitteet. Alueen kehittyminen vision mukaisesti edellyttää kuitenkin joka tapauksessa kaupungin pitkäaikaista ohjausta.

Hankkeessa tuetaan kampukselle sijoittuvien tai verkostoon muuten kuuluvien toimijoiden tuottamien palveluiden yhteiskehittämistä sekä kehitetään palvelutuotantoa tukevia yhteistyöalustoja, toimintamalleja ja työkaluja mahdollistaen uudenlaisen toimintakulttuurin ja ekosysteemin syntymisen. Tikkurilan osaamiskampus toimii yhteenkokoavana sateenvarjohankkeena laajalle joukolle kaupunkiorganisaation ja/tai sidosryhmien kehittämishankkeita ja palvelukokonaisuuksia. Kampuksen vision näkökulmasta tärkeitä hankkeita ja prosesseja ovat muun muassa TE24-uudistus, elinvoimapaalveluiden organisaatiouudistus, kotoutumislain kokonaisuudistus KOTO24 sekä joukko hankkeita, joissa kehitetään mm. työperäisen maahanmuuton malleja, Vantaan alueellista ennakkointimallia, innovaatiohaastemoottoria sekä tuetaan yli 50-vuotta täyttäneiden työllistymistä. Osaamiskampuksella on keskeinen rooli hankkeissa kehitettävien ratkaisujen hyödyntämisessä ja nivomisessa osaksi osaamiskampuksen palveluvalikoimaa ja toimintamalleja.